

Halászati Lapok

A Magyar Haltermelők és Halászati Vízterület-hasznosítók Szövetségének Lapja | Szerkeszti: Szerkesztő Bizottság | Felelős szerkesztő: Hajtun György
Ez a lapszám a Földművelésügyi Minisztérium támogatásával készült.

Finiséhez érkezett a MAHAL és a MASZ összeolvadása

A MAHAL és a MASZ közgyűlése, a két egyesület összeolvadása mellett döntött, és felkérték elnökségüket az átalakulás dokumentumtervezeteinek elkészítésére, valamint felkérték a könyvvizsgálót a vagyonszármondó- és vagyonszármondó-tervezetek számviteli törvény szerinti felülvizsgálatára. A két egyesület elnöksége – közgyűléseik felkérésére – közös elnökségi ülésén véglegesítette az összeolvadás dokumentumainak tervezetét.

A két szervezet tisztségviselői hosszas tárgyalás után megállapodtak a többi között a létrejövő új szervezet alapszabály-tervezetéről. Az alapszabály preambulum megemlékezéssel kíván emléket állítani a szakmai érdekképviseleti szervezetek által az elmúlt 130 év alatt létrehozott értékeknek, hagyományoknak, elismerve és megköszönve az elődök ál-

dozatkész munkáját, és vállalva azok megőrzését, ápolását. A napjaink új kihívásainak való megfelelés egyre inkább előtérbe állította a hazai halászatban és akvakultúrában rendelkezésre álló gazdasági-szellemi kapacitások összefogását, a közös érdekek hatékony képviselését olyan szervezeti formában, amely alkalmas a közösségi és nemzeti jogsza-

bályok biztosította keretek között a szakmaközi (ágazatközi) szervezetet megillető jogkörök gyakorlására és feladatok ellátására. Figyelemmel az időközi közösségi, valamint a nemzeti jogszabályokban bekövetkezett változásokra, az új szervezeti struktúrának egyrészt újra kell értelmeznie a korábbi termék-tanácsi rendszer funkcióját és feladatkörét, másrészt hozzá kell igazítani a megváltozott körülményekhez. A szakmaközi (ágazatközi) szervezetként történő működés a tartalmát tekintve jelentős részben magába kell foglalja a korábbi termék-tanácsi működés alapvető feladat- és hatásköreit.

Az alapszabály-tervezet értelmében az új szervezet ügyvezetését 9 tagú el-

nökség látná el. Az elnökségi tagok elnevezéseinek meghatározásakor elsődleges szempont volt, hogy az ágazatot érintő főbb kérdéskörök, illetve szakterületek mindegyikének legyen felelős tisztségviselője. Eszerint: (1) az elnök egyben az elnökség elnöke; (2) általános elnökhelyettes; (3) külkapcsolatokért felelős elnökségi tag (4) tudományért, oktatásért, innovációért és szaktanácsadásért felelős elnökségi tag; (5) természet- és környezetvédelemért, valamint vízügyi kérdésekért felelős elnökségi tag; (6) a tenyésztésért, tógazdaságért és a pontytenyésztő tagozatért felelős elnökségi tag; (7) piacszervezésért és közösségi marketingért felelős elnökségi

FOTÓ: HAJTUN GYÖRGY

► tag; (8) intenzív akvakultúráért felelős elnökségi tag; (9) halfeldolgozásért felelős elnökségi tag. A létrejövő új szakmaközi szervezet jogszabályok szerinti működéséért egy 5 tagú felügyelő bizottság, míg a tagság etikai vizsgálatáért egy 3 tagú etikai bizottság a felelős.

Az alapszabály-tervezet szerint a tagdíj a tagok halgazdálkodásból származó árbevétele után, sávos rendszerbe kerülne meghatározásra. Azon tagok esetében, akiknek a halgazdálkodásból származó árbevétele 0-50 millió Ft/év 75 000 Ft, míg 350 millió Ft/év halgazdálkodásból származó árbevétel felett 600 000 Ft tagdíj kerülne meghatározásra, mint két szélsőérték. A két sáv között további 6 fizetési sávot határoz meg az alapszabály-tervezet. Fontos kitétel azonban, hogy a halgazdálkodásból származó árbevételéből az adott évben vásárolt halkészlet értéke levonható.

Az összeolvadás zárómomentumaként 2016. december 16-án tartja meg a két szervezet a közös közgyűlést, ahol amennyiben a tagság felhatalmazza az egyesületek elnökeit (MASZ – MAHAL) az egyesülési terv, és annak mellékleteinek az aláírására, négy éves időszakra megválasztásra kerülhetnek az elfogadott Alapszabály értelmében az új szervezet tisztségviselői. A tervezet szerint az új szervezet neve a következő: Magyar Akvakultúra és Halászati Szakmaközi Szervezet (MAHAL). A MAHAL mint acronima elsődlegesen a „MAGYAR HAL” kifejezésre utalt, és utal most is, ezért a Magyar Akvakultúra és Halászati Szakmaközi Szervezet is ezt az acronim kifejezést fogja használni a szervezet nevének rövidítéseként.

Amennyiben a két szervezet tagjainak közgyűlése elfogadja az összeolvadás dokumentumait és megválasztja a tisztségviselőit, úgy az utolsó akadály is elhárul az elől, hogy a halászati ágazatnak is legyen egy egységes érdekképviseleti szerve, ami elismert szakmaközi szervezetként képviselheti az ágazat érdekeit, azon túlmenően, hogy a szakmai érdekképviseleti funkciók – a kor kihívásainak megfelelően – kiegészülnek a korábbi terméktanács feladatkörökkel is.

A tagok számára kiküldték a felügyelő bizottságok (MASZ – MAHAL) által is véleményezett egyesülési tervet, melyből megtudhatók a létrejövő új szervezetre vonatkozó legfőbb információk. Az összeolvadási dokumentum tervezeteit mindkét szervezet tagjai megtalálhatják a www.magyarhal.hu és a www.masz.org honlapon.

DR. MIKÓ ANDRÁS
ügyvéd

III. Balatoni Horgász Konferencia

A Balatoni Halgazdálkodási Nonprofit Zrt. immár harmadik alkalommal rendezte meg a Balatoni Horgász Konferenciát. Idén a balatonfüredi Rendszertudományi Innovációs Központ konferencia terme adott otthont a rendezvénynek október 21-én. A konferenciát dr. Bitay Márton Örs állami földekért felelős államtitkár (Földművelésügyi Minisztérium) nyitotta meg.

Bitay Márton Örs, az állami földekért felelős államtitkár megnyitó beszédében hangsúlyozta, hogy a tudományos kérdések felvetése és, a balatoni horgászat és horgásztatás friss tapasztalatai mellett a halgazdálkodási ágazat irányításában bekövetkező változások is indokoltá teszik a tanácskozást. Az államtitkár kiemelte, hogy a Földművelésügyi Minisztérium tulajdonosi joggyakorlóként, valamint a 2014 nyarán létrehozott szakmai fősztályának felügyelete révén vesz részt a Balatoni Halgazdálkodási Nonprofit Zrt. munkájának irányításában. Így az agrártárca az országos hatályú ágazati jogszabályok és stratégiák kidolgozása mellett közvetlen formában is hozzájárul a balatoni horgászok elégedettségének fokozásához. A kormány célja, hogy a társaság saját maga tudja megtermelni a Balatonba a halgazdálkodási terv szerint telepítendő éves halmennyiséget.

Az új ágazati törvénnyel lehetőség nyílt az „Állami halgazdálkodási feladatok támogatása” című fejezeti kezelésű előirányzat megteremtésére, valamint a kapcsolódó támogatási rendszer kidolgozására. Az új halgazdálkodási előirányzat jelenleg összesen évi 514 millió forint támogatást jelent, ami az ágazati törvényben meghatározott feladatokra fordítható – mondta az államtitkár. Bitay Márton hangsúlyozta, hogy az elmúlt két évben a konferencia sikeresen zajlott, hiszen a feltárt biológiai összefüggések megismertetése mellett a Balatoni Horgászrend alakításában betöltött szerepe kulcsfontosságú volt. Az államtitkár elmondta, jelenleg is zajlik az ágazati törvény és a kapcsolódó végrehajtási rendeletek finomhangolása a MOHOSZ, a horgászati hasznosítók és a halgazdálkodási hatóságok visszajelzéseire támaszkodva. Így a konferencián elhangzottak is hozzájárulhatnak az országos jogszabályi háttér javításához.

Az előadásokat két szekcióra bontották: délelőtt hallhatták a tudományos

Bitay Márton Örs: az új ágazati törvénnyel lehetőség nyílt az „Állami halgazdálkodási feladatok támogatása” című fejezeti kezelésű előirányzat megteremtésére

szekció előadásait, míg délután a horgász szekció következett. Az államtitkár megnyitója után Szári Zsolt, a Balatoni Halgazdálkodási Nonprofit Zrt. vezérigazgatójának előadása következett, melynek témája a „Fogas kérdés: hogyan kerül a balatoni fogas az asztalra?” volt. Szári Zsolt elmondta, hogy legálisan 2013. december 5-ig lehetett balatoni halat beszerezni, mivel ekkor vezették be a halászati tilalmat a Balatonon. Anno a balatoni vendéglátósok csak a halászfogas töredékét vásárolták föl. Az utolsó halászok által fogott süllőzsákmány 2013-ban 2,6 tonna volt, melyből csupán egy vendéglátós vásárolt 100 kg fölött – miközben a Balaton parton az éves süllőfogasztás becslések szerint 60-80 tonnára tehető. Elmondható tehát, hogy korábban az éttermek étlapján kínált süllő csak kis hányadában volt balatoni eredetű, nagy többsége más vízrendszerekből származott.

A következő előadást Dr. Ferincz Árpád, a Szent István Egyetem Halgazdálkodási Tanszékének munkatársa és Szári Zsolt közösen tartották. Az előadás témája a „A balatoni horgászati célú halgazdálkodás fenntarthatóvá tételének megalapozása a halfauna rekonstrukciója és a

táplálékbázis hasznosulásának vizsgálatával, alap- és alkalmazott kutatási módszerekkel” GINOP 2.3.2-15-2016-00004 pályázat ismertetése volt. A Balatoni Halgazdálkodási Nonprofit Zrt., az MTA Ökológiai Kutatóközpont – Balatoni Limnológiai Intézet, a Nemzeti Agrárkutatási és Innovációs Központ – Halászati Kutatóintézet és a Szent István Egyetem – Akvakultúra és Környezetbiztonsági Intézet alkotta konzorcium 1,492 milliárd forint támogatást nyert a Stratégiai K+F kiválósága elnevezésű programban, az Új Széchenyi Terv keretében. A projekt fő céljai az őshonos halállományok utánpótlásának segítése, az idegenhonos halak visszaszorításának tudományos megalapozása, a hosszú távon is fenntartható horgászati célú halgazdálkodás megalapozása, valamint új, természetes alapú takarmányozástechnológia bevezetése a Balatonba telepítendő és a vendéglátói kör számára nevelt pontyok esetében. A projekt keretében mesterséges ivóhelyeket fejlesztenek és helyeznek

Szári Zsolt: legálisan 2013. december 5-ig lehetett balatoni halat beszerezni, mivel ekkor vezették be a halászati tilalmat a Balatonon

ki, így pótolva a horgászok által kifogott halállományt. A busacsapatok útvonalainak feltérképezése segítségével lehetőség nyílik a busa szelektív halászatára. Feltérképezik a garda, a kősüllő és a balatoni sudár ponty genetikai sokféleségét és génbankot hoznak létre.

A pergető horgászat növekvő népszerűsége miatt a balin és a kősüllő jelentősége is növekszik, ezért a konzorcium célul tűzte ki e két faj intenzív ketreces nevelési technológiájának kidolgozását, az előnevelt korosztály kihelyezésével növelve a telepítés hatékonyságát. Megvizsgálják a Balaton eddig ismeretlen szaprofita baktériumflóráját, majd létrehoznak egy adatbázist, amely alapján, a víz fizikai-kémiai paramétereinek mérése mellett következtetni lehet az esetleges halpusztulások okaira. A Balatonban megtalálható invazív vándorkagylófajok hasznosításának lehetőségét is vizsgálják a takarmányozásban, így pótolva a zooplanktonszegény időszakokban a hal számára szükséges fehérjéket.

Az előadások között szó esett még a műakadók vizsgálatáról, és megvitatták a résztvevőkkel a balatoni horgászrend tervezett újításait, amelyet a következő hetekben a horgászok véleményezhetnek.

SZIRÁKI BENCE

Megjelent a „Terepi madárhatarozó halgazdálkodóknak” című kiadvány második kiadása

A Földművelésügyi Minisztérium Horgászati és Halgazdálkodási Főosztálya 2016 novemberében 1000 példányban újra kiadta a korábban a Magyar Madártani Egyesület gondozásában megjelent „Terepi madárhatarozó halgazdálkodóknak” című kiadványt. A második kiadás anyagi fedezetét az „Állami halgazdálkodási feladatok támogatása” fejezeti kezelésű előirányzat forrásai biztosították. A nyomdai kivitelezési feladatokat a Duna-Mix Kft. látta el, a felelős kiadók a Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület és a Földművelésügyi Minisztérium Horgászati és Halgazdálkodási Főosztálya.

A kiadványban a halastavakon előforduló madárfajok bemutatása mellett azok a gazdálkodási eljárások is részletezésre kerülnek, amelyek az adott faj viszonylatában kedvező hatással járhatnak. A Horgászati és Halgazdálkodási Főosztály célja az, hogy a kiadványt mielőbb eljuttassa annak valódi célközönségéhez, vagyis elsősorban a haltermelőkhöz és a természetesvízi halgazdálkodókhöz. Rajtuk kívül természetesen a halgazdálkodás és ornitológia iránt érdeklődő más olvasók számára is érdekesek lehetnek a könyvben foglalt információk és ajánlások. A kiadvány célközönséghez való eljuttatásában számítunk stratégiai partnereink, a Magyar Akvakultúra Szövetség, a Magyar Haltermelő és Halászati Vízterület-hasznosítók Szövetsége, valamint a Magyar Országos Horgász Szövetség közreműködésére.

KISS-HORVÁTH ÁGNES – UDVARI ZSOLT

Szakemberek kitüntetése az '56-os forradalom 60. évfordulóján

Dr. Fazekas Sándor földművelésügyi miniszter az október 23-i nemzeti ünnep, az 1956-os Forradalom és Szabadságharc Emléknapja alkalmából éppen 56 fő részére adott át miniszteri kitüntetések. A kitüntetettek között jelentős arányban szerepeltek a halgazdálkodási ágazat jeles szakemberei, valamint a horgászsportban és a horgászat népszerűsítésében kiemelkedő eredményeket elért személyek. Az ötvenhat díjazott közül összesen öt fő kapott elismerést a halgazdálkodással és horgászattal kapcsolatos tevékenységéért.

A halász és horgász kitüntetettek relatíve magas arányát magyarázza – és egyben a horgászati és halgazdálkodási ágazatra irányuló megnövekedett kormányzati figyelmet is mutatja – az a tény, hogy a mostani kitüntetési ünnepségen került sor első alkalommal két kifejezetten a halgazdálkodási ágazati szereplők elismerésére, újonnan alapított miniszteri kitüntetés átadására. A két kitüntetés megalapításával régi „tartozását” egyenlítette ki a szaktárca, mivel – ellentétben az agrárium sok más szakterületével – eddig a halgazdálkodási ágazatnak nem volt külön miniszteri szintű szakmai díja a kiemelkedő teljesítmények elismerésére, s most lett egyből kettő is. A két kitüntetést megalapító miniszteri rendelet (a földművelésügyi miniszter 70/2016. (X. 14.) FM-rendelete a földművelésügyi miniszter által adományozható díjakról

és más elismerésekről szóló 25/2015. (V. 27.) FM-rendelet módosításáról) a Magyar Közlöny 156. számában jelent meg.

A Pro Aquacultura Hungariae Díjat évente egyszer, október 23-án adományozza a földművelésügyi miniszter legfeljebb két, az akvakultúra terén kiemelkedő eredményeket elért szakember részére. Az idei – és egyben első – díjazottak:

Dr. Bakos János, a Nemzeti Agrárkutatási és Innovációs Központ Halászati Kutatóintézet nyugalmazott tudományos főmunkatársa, tudományos szaktanácsadója a hazai és nemzetközi akvakultúra érdekében végzett hat évtizedes fáradhatatlan munkájáért, a ponty nemesítése és tenyésztése terén elért eredményeiért, kutatómunkájáért, a hazai pontytermelés jelentős részét adó pontyhibridek nemesítéséért, a halfaj nemzetközileg is elismert génbankjának létrehozásáért;

Szilágyi Gábor, a Győri „ELŐRE” Halászati Termelőszövetkezet ügyvezető elnöke, a hazai haltermelésben és halfeldolgozásban végzett úttörő, példamutató és kiemelkedően innovatív tevékenysége, a hazai feldolgozott haltermékek diverzifikációja és a hazai minőségi halgazdasztrónia érdekében végzett tevékenysége elismeréséül.

UDVARI ZSOLT – LENGYEL PÉTER
Földművelésügyi Minisztérium
Horgászati és Halgazdálkodási Főosztály

Már éledezik a TEHAG

Sokkal jobb érzés ma belépni a százhalmibattai TEHAG kapuján, mint egy-két évvel ezelőtt. Egyfajta rend kezd kialakulni, a keltető tavakban kivágták a fákat, a gátak már látszanak. Egy szó mint száz, a korábban nagy és jó hírű tógazdaság ismét feléled, ami Rideg Árpád és Soós István gazdasági igazgató keze munkáját dicséri. Olyannyira, hogy a felújított intenzív rendszerben már haltermelés is folyik, így – ha csak kis lépésekben is, de – biztató jövőkép is kirajzolódik. Ez pedig a magyar halászati ágazatnak is kedvez, mert nem vész el egy olyan tógazdaság, ami a múlt század hetvenes éveiben a magyar állam és a FAO támogatásával épült, és évtizedeken keresztül nemcsak gazdasági, hanem oktatási szempontból is meghatározó szereplője volt az ágazatnak. Hosszan lehetne sorolni azok nevét, akik a TEHAG-ban, Tölg István igazgatása alatt váltak a halas szakma jeles képviselőivé.

Az irodaház most még csendes, hiszen a két szakember, Rideg Árpád és Soós István inkább a terepen dolgozik, bőven akad tennivaló, hogysem az iroda ablakából szemlélnék az eseményeket. Valamikor több mint hatvan ember dolgozott itt a tógazdaságban, és komoly haltermelés folyt a 23 hektáros területen. Az ország ivadék-előállításának a 60 százalékát itt termelték, s nemcsak a hazai piacot látták el, hanem a pontyivadékokat exportálták is Brazíliába, Irakba és más FAO-tagországokba. Rideg Árpád harminckét évvel ezelőtt még a TEHAG-ban tanulta a szakmát, hiszen másodéves egyetemistaként a gyakorlati képzését Százhalmibattán töltötte. Annál is inkább, mert a tógazdaság feladatkörében szerepelt a halászati mérnöki, szakmérnöki képzésben való aktív részvétel. Ez akkoriban egyedülálló volt Európában, s nemcsak magyar hallgatókat, hanem a fejlődő országokból is fogadtak fiatal halas szakembereket.

Rideg Árpád jó szívvel emlékezik vissza a kezdeti időszakra. Igaz, hogy az egy hét próbaidő alatt minden „tróger munkát” vele végeztek, de azért örült ennek is, mert akkor még, a Horváth házaspár mellett a hallal is foglalkozhatott. Az egy hetes próbaidő után Tölg István igazgató felajánlotta, hogy legyen a TEHAG ösztöndíjasa, így a nyári és téli üzemi gyakorlatokat már itt töltötte. Hangsúlyozta, hogy látta, mennyire jól működik a cég, hiszen akkoriban az állami vállalatok között az első helyen állt az egy főre jutó termelési érték alapján. Komoly exportot bonyolítottak az Agrober, az Agroinvest, a Terimpex nagyvállalatokon keresztül, amelyek úgymond a hazai haltermelési technológiát is exportálták Brazíliába, Irakba, Észak-Afrikába, Algériába.

Itt kezdett el francia nyelvet tanulni, mert a cégnél más nem beszélte ezt a nyelvet. A tógazdaság is fejlődött, hiszen a rendszerváltás környékén megépült a halfeldolgozó.

A rendszerváltás azonban a TEHAG sorsát is jelentősen megváltoztatta. A privatizáció szele ezt a tógazdaságot elér-

Rideg Árpád egyetemistaként Százhalmibattán tanulta a szakmát

te, s ugyan 51 százalékban megmaradt az állami tulajdon, de a cég átalakult kft.-vé. A szakma nem tekintette fontosnak, hogy a TEHAG folytassa a tevékenységét, mert a hazai tógazdaságok nagy részét privatizálták, és ki-ki a maga cégének a felépítésével volt elfoglalva. S volt egyfajta szakmai irigység is a TEHAG iránt, mert logisztikai szempontból nagyon jó helyen fekszik, és komoly feldolgozás, kereskedelmi tevékenység folyt itt. Magyarán, konkurens cégeként tekintettek a TEHAG-ra, pedig voltak olyan vélemé-

nyek, hogy maradjon meg a cég, de ezek a vélemények kisebbségbe szorultak. A TEHAG sajnos leépült, s annyira elvadult a terület, és úgy tönkre mentek az épületek, hogy ma már minden teljes felújításra szorul. A természet gyorsan visszaveszi azt, amit elvettek tőle. S talán az utolsó pillanatban jött Dr. Horváth Mihály, aki befektetőként látott fantáziát a telep rehabilitálásában. Ehhez a nagy munkához pedig Rideg Árpádot mint halas, Soós Istvánt mint gazdasági szakembert találta meg.

A telep felújítása idén tavasszal kezdődött el. Rideg Árpád egyelőre nem adja fel a homokmégyi céget, ahol tokféléket, süllőket szaporítanak, nevelnek. A bátyjával közösen hozták létre a Rideg&Rideg Kft.-t, amely ma már a határon túl is ismert. Három projektet visz egyszerre: Türkmenisztánban, Ausztriában, és Esztergomban. Mindhárom projekt hasonló feladatot jelent, hiszen Türkmenisztánban a nulláról kell egy tógazdaságot, egy intenzív telepet megépíteni, ahol tokne-

Soós István: hosszú még az út, de már dereng a fény az alagút végén

velést és afrikaiharcsa-termelést indított el. Ausztriában, a Fertő-tó osztrák részén egy magyarul jól beszélő gazdálkodó fóliasátorban kápia paprikát nevel, s ehhez a termeléshez használják fel a tógazdaságban a halaknál keletkező szerves anyagot. Az automata rendszer ezt a vizet locsolja ki a paprikák tövére. Az intenzív tógazdaságban egyébként tokféléket nevelnek. Az esztergomi projektnél pedig egy intenzív rendszert építenek, de itt még várják, hogy a MAHOP beruházási pályázatai megjelenjenek.

Az intenzív telep, ahol...

Százhalombattán három részre bontták a tennivalókat. A külső tavak, telések teljesen tönkrementek, a beton szétrepedezett, a fák, bokrok, gyomok átvették a terepet, vagyis ezt teljesen újjá kell építeni. A másik területet az épületek rehabilitálása jelentette, vagyis a keltetőt és az ivadéknevelőt kellett felújítani. Ez azért nem volt nehéz, mert az épületeket teljesen kiürítették, a berendezéseket eladták. Nagy kérdés volt, hogy honnan szerezzék be a vizet. Köztudott volt, hogy a TEHAG a Dunai Hőerőműből kapta a temperált vizet, de miután az erőmű nem működik folyamatosan, ezért saját kútból töltötték fel a már elkészült intenzív, recirkulációs rendszerű telep medencéibe. S hogy ne okozzon gondot az elengedett víz tisztasága, wetland területet alakítottak ki a tönkrement tavakból.

A recirkulációs rendszerben jelenleg szürke harcsát szaporítanak, nevelnek, mégpedig tápon. Ez nagy kihívás, mert a szakmában közismert, hogy a harcsa tápos nevelése még nem kiforrott technológia. Rideg Árpád azonban a lehetőségeket felmérve nem látott más kiutat ahhoz, hogy a termelés beindításával jobb árbevételhez jusson a cég, ezzel is kompenzálva a beruházás jelentős, több tízmillió nagyságrendű költségeit. A kannibalizmust elkerülendő, állandó sötétben, csendben, mondhatni, stresszmentesen nevelik a harcsát. Megépítettek egy nagyivadékos medencét is, amelyben egy tonna ivadék már piacképes méretre fejlődött. A tervek szerint süllőt, fekete sü-

gért is termelni fognak, mert már erre is megvan a piacuk. Rideg Árpád svájci kapcsolatokat ápol, így ha jó minőségű termék, nem lesz gond eladni. Hazai vizekbe is szeretne sügért telepíteni, a horgászokkal már felvette a kapcsolatot ez ügyben. És természetesen tokféléket is bevonnának a recirk rendszerbe, elsősorban a kecsge szaporítása és piacos méretre történő nevelése szerepel a tervben.

Még korántsem zárultak le a lehetőségek. A TEHAG halszaporító gazdaságként is működött, s ezt a „lábat” sem szeretnék, ha megszűnne. Olyan dunai halak szaporítását szeretnék megvalósítani, amelyeket ivadékként telepítenének vissza a Dunába. A kárász, a márna, a dévérkeszeg, a balin szaporítása itt megoldható. Igaz, hogy még nincsenek anyaállományok, de Rideg Árpád úgy véli, hogy a horgász szervezetektől, akár kölcsönben, ez is beszerezhető. S a halfeldolgozót is felújítják annak érdekében, hogy a megtermelt halat feldolgozott formában vigyék a piacra. A TEHAG-nak valamikor komoly feldolgozója volt, 600 tonna halat dolgoztak fel benne, de amikor az olaszok megvették, tesztaüzemmé alakították át a feldolgozót. Az olaszok csődbe mentek, de még pereskedés folyik a feldolgozó visszaszerzése érdekében. A közép-, és hosszú távú tervek tehát megszülettek, így a TEHAG lassan visszakerül arra a szintre, amit valamikor elfoglalt a magyar haltermelés palettáján.

Soós István – aki a gazdasági ügyekért felelős –, sem áll messze a halásztoktól. Mi-

...már szépen fejlődik a harcsa

után Szentesen született, a szülei a Tiszán halásztak, így korán megfertőződött a hal szeretetével. Ő maga nem lett halász, de horgász, egy egyesületet irányít, s a MOHOSZ elnökségének, a nagyválasztmányának a tagja. Amikor a TEHAG-ról kezdünk el beszélni, akkor annyit mond, hogy nagy fába vágta a fejszéjüket. (Ezt néha szó szerint is kell érteni, mert a tavakban felcseperedett fák kivágásában ő is segédkezett.) Hosszú még az út, de a tervek megalapozottak, és már dereng a fény az alagút végén.

Lehet, hogy sikerre ítélte ez a vállalkozás? Mi bízunk benne.

H. GY.

Újabb két kopjafa áll Lillafüreden

Régen jártunk Lillafüreden, a pisztrángtelepen, Hoitsy György és felesége, Riger Ágnes „birodalmában”. Az október 6-i látogatáskor az első benyomása az volt az embernek, hogy ez a gazdaság megszépült, a medencékben egészséges haltómegek úszkáltak. A szívárványos, a pettyes és az albínó, vagyis az aranypisztráng mindent megkap ahhoz, hogy jól érezze magát. Ezúttal azonban nem a telep megtekintéséért jöttünk, hanem azért, mert két újabb kopjafát készített, és leplezett le a házigazda.

A pisztrángtelep idén 84 éves, mivel 1932-ben kezdték építeni, és 1933. március elsején érkezett ide az első ikraszállítmány. Egy ilyen „vén” kisasszonynál sok a toldozni-foldozni való, hol itt lyukad ki valami, hol ott romlik el, de

az elmúlt években elég sokmindent felújítottak, intenzifikálták a telepet, új részeket, egységeket alakítottak ki. Többek között egy hideg vizes recirkulációs rendszert, új halascsatornát építettek, s a régi medencéiket is igyekeztek rend-

Pettyes és szívárványos pisztráng minden mennyiségben

Az aranypisztráng is jól érzi magát

be hozni. 2004 óta működik egy kis feldolgozóüzem is, ami ma már teljes kapacitással dolgozik. Az elmúlt években sikereket is elértek, hiszen 2011-ben és 2013-ban is elhozták az OMÉK első díját a halászati késztermék kategóriában. Mellette még van egy kis halsütőde is, ahol a saját pisztrángot dolgozzák fel, és mondhatni, hogy a negyedszázados működése alatt népszerű turisztikai helyé vált a telep. Nyári időben, szombat-vasárnap zsúfolásig megtelik a szabadtéri

Fontos az oxigéndús víz a pisztrángneveléshez

Ezen a szép októberi napon két új kopjafa avatására is sor került. *Pénzes Bethen és Tölg István* emléket örökítette meg *Hoitsy György*, így már hat kopjafa áll mementóként a telep egyik legszébb pontján. Minden szakmának van már panteonja, legyen a halászoknak is, gondolta *Hoitsy György*. Különösen most fontos ez, amikor a halászat sorra kapja a „politikai pofonokat”, ezért az őseket, a kutatókat, az oktatókat nem szabad elfelejteni. Az ő munkásságuk erőt ad a fiataloknak is, hiszen egész életúttal igazolják, hogy érdemes a halászatot tanulni, érdemes kutatni, dolgozni. Minden évben két kopjafával gazdagodik a halászok emlékhelye. Az idén is a telep gazdája vette a kezébe a vésőt, és miután személyes kötődése is van a két emberhez, ezért a szíve is vezérelte a véső útját.

A kopjafa leleplezését a két család utódai végezték. *Tölg István* kopjafáját fia, *Tölg László* leplezte le. *Tölg László* ősei *Fehérpatakon* pisztrángot termeltek, így a lillafüredi telephez is van nosztalgikus kötődése. *Tölg László* nem gondolt még bele, hogy mikor jön el az idő, hogy az édesapjának emlékhelyet állítsanak. Nyolc év telt el, hogy *Tölg István* nincs közöttünk, így *Tölg László* igencsak jóleső érzéssel vette a hírt, hogy az ország egyik legszébb haltermelő gazdaságának kopjafát állít *Hoitsy György*. Ez a környezet *Tölg István* gyerekkorát idézi, hiszen *Érsekújváron*, *Rózsahegy*en nőtt fel. *Tölg László* továbbvitte édesapja szakmai örökségét, hiszen a hal és a természet szeretete benne is igen korán felébredt. *Tölg István* a száshalombattai *TEHAG*-ot építette fel, így *Tölg László* 1974-ben, ötévesen *Száshalombattán* játszott a hűgával, a *Horváth házaspár* gyermekeivel közösen. Az nem volt kérdés, hogy *Tölg László* a halas szakmát választja, igaz, a gödöllői egyetemen, harmadéves korában dönt el végleg, hogy ezen a pályán indul el. *Tölg László* halas pályafutása meg-

szakadt, jelenleg nem hallal foglalkozik, de éberem figyel, hogy mi történik a szakmában, ezért is fájdalmas számára, ami a természetes vizekkel kapcsolatban történt.

Pénzes Bethen két gyermeke, *Klára* és *András* meghatódva álltak a kopjafa mellett. *Pénzes Klára* eddig is tudta, de most megerősödött benne az az érzés, hogy az édesapja maradandót alkotott. Ha a tanítványok ennyi idő után is fontosnak tartják, hogy *Pénzes Bethen* emlékét, munkásságát „életben tartsák”, akkor az életmű az egész magyar halászatot gazdagította, magas piedesztálra emelte. *Pénzes András* is csatlakozott húga szavaihoz azzal, hogy a kopjafa avatása nagyon nagy örömet, meghatottságot jelentett a számára, hiszen az édesapa munkássága nem merül a feledés homályába, s a kollégák emlékeznek rá. *Pénzes Klára* külön is megemlítette, hogy érződik az apja iránti szeretet és tisztelet, ami a családi hangulatot is visszaidézi. A *Pénzes* családban ugyanis szeretetben nevelkedtek a gyerekek, ami azonban nem volt partatlan szeretet. *Betty bácsinak* a család volt az első, de következetes, szigorú édesapa volt, és olyan kozmopolita, világi nevelést adott, ami ma is különlegesnek számít. „Megtalált útravalót” pakolt a gyerekek táskáiba, akik az unokákat is ebben a szellemben nevelik. Felverte az unokákat az élet kihívásaira, örökökérvényű tanácsokkal látta el őket. A tanulás, a nyelvtanulás mellett a sportolást is támogatta, ami életre szóló tartást, erőt adott *Pénzes Klárának* és *Pénzes Andrásnak*. A tudományos pályától azonban óvta mindkettőjüket, így *Pénzes András* a kereskedelem, *Pénzes Klára* a turizmus területén dolgozik. De az apai örökséget az unokák viszik tovább, hiszen *Pénzes Klára* három gyermeke a biológia, a természet, az orvoslás, a halak iránt kötelezték el magukat. *Pénzes Klára* *Bence* fia a gödöllői egyetemen halas diplomát is szerzett, és a *MAHAL* főmunkatársaként dolgozik.

Tölg László, Sziráki Bence, Pénzes Klára, Hoitsy György és Pénzes András a kopjafáknál

étterem, ahol egy időben 140 ember tudja a helyi termékeket fogyasztani.

Az elmúlt évtizedben sok keserüséget, fájdalmat is megélték a telep gazdái. Eppen tíz éve, hogy egy nagy árvíz elvitte az anyaállományuk több mint felét. Négy évvel később újabb árvíz öntötte el a telepet, gátak szakadtak át, tavak mentek tönkre. *Hoitsy Györgyöt* azonban nem

abból a fából faragták, amely könnyen elhajlik a szélben: lépésről lépésre építették újra a gazdaságot, s a katasztrófális veszteségek ellenére sikerült felállniuk. Nem a sebeiket nyalogatták, nem sírdogáltak, hanem úgy gondolták, hogy előre kell tekinteni, és hinni kell a jövőben. Pedig az árvíz mellett aszály is sújtotta a telepet, éppen 2007-ben, amikor torna-

cipőben lehetett átsétálni a patakon, és betonozni az elmosott partfalat. Ugyancsak aszályos volt a 2011–2012-es esztendő, amikor a telep felső részén nagy veszteségeket kellett elszenvedniük, mert azokat a medencéket a patak vize táplálja. Az időjárás is kényszerlépésekre sarkalta a gazdát, így a vízáradat ellen gátakat építettek, és megépítették a ▶

▶ víz visszaforgató rendszert, ami szintén nagyon sokat segített a vízzel való gazdálkodásban, a termelés növelésében. Amíg ez a rendszer nem volt, 30-35 tonna pisztrángot termeltek, ám 2013-ban már 45 tonna halat tudtak értékesíteni. Az idei évben újabb rekordot döntenek azzal, hogy 60 tonna pisztrángot állítottak elő. (Csak zárójelben: amikor Hoitsy György átvette a telepet, akkor 1,2 tonna pisztrángot állítottak elő.) S ez még nem jelenti a felső határt, mert a felső törendszernél is tervezik egy recirkulációs rendszer kialakítását, ahol további termelésbővítés valósítható meg.

A beszélgetésben természetesen a pisztrángról, a halról is sok szó esik. Hoitsy György olyan szeretettel és nagy tudással beszél a pisztrángról, hogy azt csak csöndben, élvezettel lehet hallgatni. Kétség sem fér hozzá, hogy a lillafüredi telep az ország legnagyobb pisztrángtermelő gazdasága: a hazai pisztrángtermelés 60 százaléka itt képződik, hiszen az összes termelés 90 tonnát tesz ki. Pedig a fogyasztói igény ennek az ötszöröse, van tehát fejlődési lehetőség. A hazai pisztrángtermelők nem konkurenciái egymásnak, sokkal inkább az import (török, chilei, spanyol) hal az, ami fagyasztott formában érkezik az országba és versenyez a piacon a magyar termékekkel. A tengerek túlhalászása miatt az édesvízi haltermelés megerősödött az Európai Unióban, így a magyar haltermelésnek is sokkal jobb a piaci kilátásai. Hoitsy György azonban csak idehaza értékesíti a pisztrángot, mivel egyre többen kedvelik meg a tiszta ízű, szálkamentes, a legmagasabb fehérjetartalmú halhúst, amely izlés szerint fűszerezhető.

Maga a pisztráng termelése igen gondos munkát igényel. A pisztráng igen érzékeny a vízminőségre, nem véletlen, hogy az EU-ban a pisztrángot tesztálként használják a hideg vizes rendszerekben. Hoitsy György úgy fogalmaz, hogy Magyarország a trianoni békeszerződéssel elveszítette a pisztrángtermelő helyeit, hiszen a nagy Magyarország területén 210-220 pisztrángos telep, nevelő gazdaság működött. A lillafüredi telep az első, amely 1920 után megépült, és ma is üzemel. Hoitsy György a haltermeléssel kapcsolatban a prevencióban hisz. Minden évben háromszor-négy-szer lehalásszák és fertőtlenítik, kezelik a medencéket. A pisztrángnak is vannak betegségei, de ha a gazda tisztában van ezzel, akkor a betegségek, fertőzések megelőzhetők. Éppen most végeznek egy kutatást a halpenésszel kapcsolatban, amelyről az ifjabbik Hoitsy gyerek a szakdolgozatát írja.

HAJTUN GYÖRGY

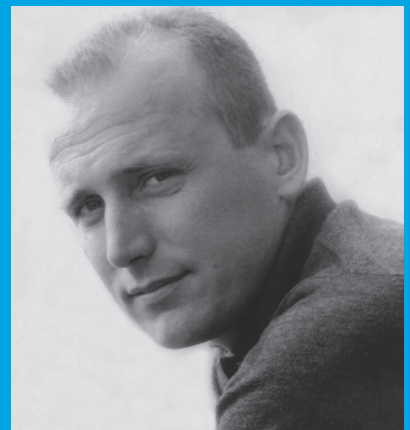
Pénzes Bethen

1934-ben született, a természet szeretetét botanikus édesapjától tanulta. Iskoláit Budapesten végezte, a Vörösmarty Gimnáziumban érettségizett 1953-ban. Ezután az Agrártudományi Egyetemen, Gödöllőn folytatta tanulmányait.

1958-ban diplomázott. 1967-ben a debreceni Kossuth Lajos Tudományegyetemen szerzett doktori minősítést. Felsőfokú tanulmányai után a Perbáli Földműves Szövetkezetbe, majd a Fővárosi Állatkertbe került, és ott az Akvárium és Terrárium Osztály vezetője lett. Irányította a régi akvárium újjaépítését és megtervezte az új akvárium épületét. 1974-ben megbízást kapott a növényvédelmi szervezet keretében működő Vízélettani Laboratórium megszervezésére. Az intézmény a Százhalombattai Temperált Vízű Halszaporító Gazdaság egyik épületében működött, amelynek vezetője volt 1999-ig, nyugállományba vonulásáig.

Hivatali munkája mellett külső munkatársként közreműködött a Balatoni Limnológiai Kutatóintézetben, a Vizgazdálkodási Tudományos Kutatóközpontban, a szántópusztai Balaton Akvárium létrehozásában, és irányította annak üzemelését.

Oktatói tevékenységének elismeréseként címzetes egyetemi docens címet kapott a Keszthelyi Agrártudományi Egyetem Mosonmagyaróvári Karán. Kiemelkedő volt irodalmi tevékenysége is. Magyar, német, angol és francia nyelven írt tudományos dolgozatai mellett 19 könyvet írt.

Könyvei az akvaristáknak, horgászoknak és a természetet kedvelőknek bibliai lettek. Utolsó könyve 2004-ben jelent meg. Ismeretterjesztő tevékenysége során magyar, német, francia folyóiratokban mintegy 1600 cikket írt.

Több mint 100 alkalommal szerepelt a Magyar Televízióban, ezért 1983-ban megkapta az MTV Nívódíját. Rendszeresen szólalt meg a rádióban is. Írta és szerkesztette a Magyar Horgász, a Sporthorgász, a Halászat című folyóiratok egy-egy rovatát.

Számos kitüntetés mellett életművének elismeréseként 1999-ben a Magyar Köztársaság Polgári Kiskeresztje kitüntetésben részesült. Pénzes Bethen egyike volt az utolsó reneszánsz embereknek, akit minden érdekel, mindenben meglátta az értéket, a szépet. Amit alkotott, az maradandó.

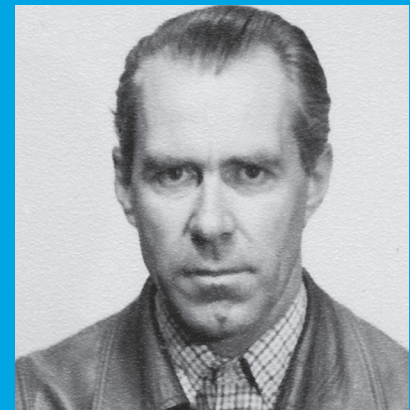
Tölg István

Szakmai irányultságát meghatározta, hogy a mai Szlovákia területén található fehérpataki pisztrángos a családjuké volt 1946-ig.

A Gödöllői Agrártudományi Egyetem Mezőgazdaságtudományi Karán szerzett oklevelet 1956-ban. Friss diplomásként a Tatai Halgazdaságban helyezkedett el. Woyrnovich Elek hívására az MTA Tihanyi Biológiai Kutatóintézetének tudományos munkatársa lett. Tihanyi munkássága a legismertebb és legelismertebb halászati kutatók sorába emelte. Elsősorban szaporodásbiológiai és táplálkozás-élettani kutatásokat végzett. 1962-től az Országos Halászati Felügyelőség főelőadója. Itt a szövetkezeti tógazdaságok ivadék- és tenyészhalmelésének technológiai fejlesztésével és a mesterséges szaporítási módszerek elterjesztésével foglalkozott. Részt vett a természetesvízi halászat irányelveinek kidolgozásában. Az államigazgatási feladatainak ellátása mellett folytatta kutatásait is.

Egyik fő szervezője és megvalósítója volt a magyarországi növényevő halas programnak. Az ő nevéhez fűződik az első import lebonnyolítása és hazai szaporítása Dinnyésen 1967-ben. 1967-69 között a mezőgazdasági és élelmiszerügyi miniszter első helyettesének titkárságát vezette.

1974-ben a FAO támogatásával megépült Százhalombattai Temperált Vízű Halsza-

porító Gazdaság vezetőjévé nevezték ki. Az igazgatói tisztelet 22 éven át látta el, ez önmagában is minősíti személyét és munkáját. Olyan műhelyt hozott létre és irányított, ahol kidolgozták a legtöbb gazdaságilag jelentős halfaj mesterséges szaporításának nagyzüemi módszerét. A magyar halászat kiemelkedő személyisége volt. Munkássága meghatározó volt a szakma történetének alakulásában. Létesítmények, új tenyésztési módszerek, tógazdasági technológiák kötődnek nevéhez, irodalmi munkássága a szakmában egyedülálló. Társzerzője 8 szakkönyvnek, melyek közül többet idegen nyelvre is lefordítottak, közel 500 tudományos dolgozatot és szakkikket írt.